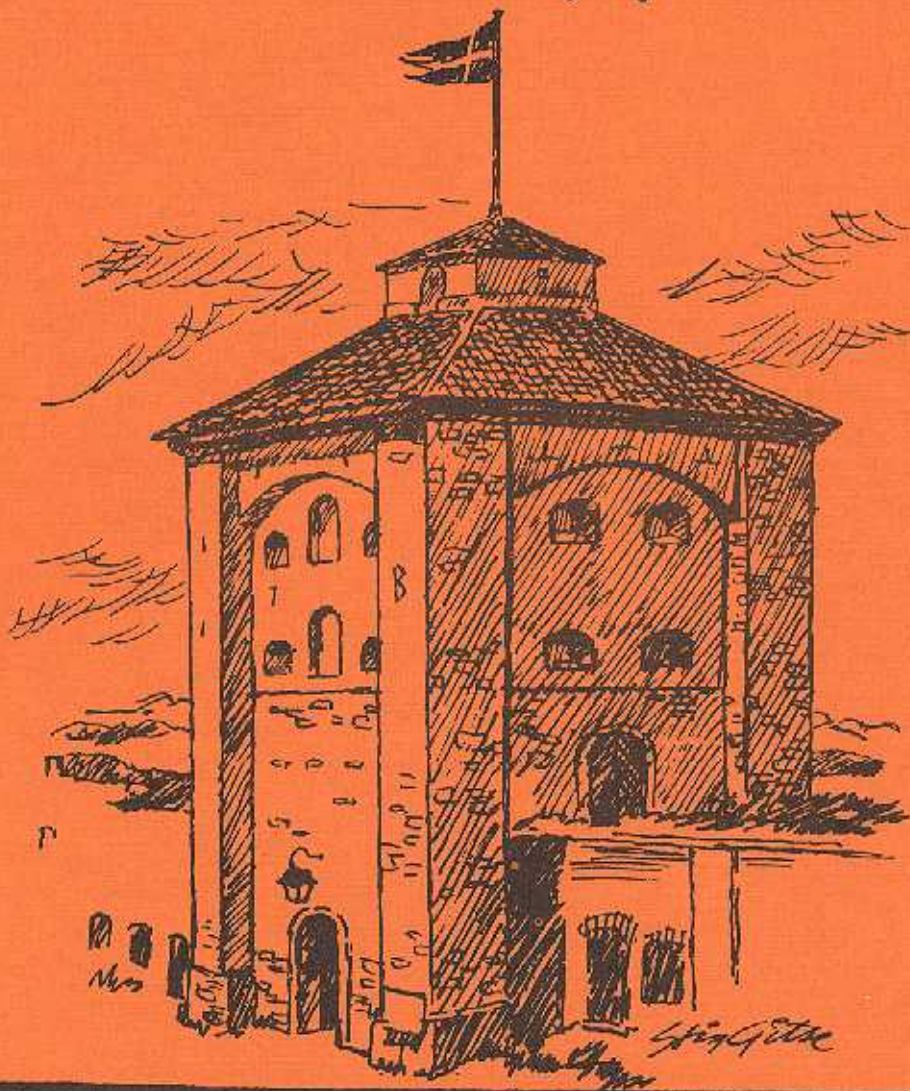

1986

KA

Fyren

KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING
GÖTEBORG

- 1986 -

Innehållsförteckning

		<u>Sid</u>
Ordförandes spalt	Svante Kristenson	2
Föreningsaktuellt	Georg Gustafsson	6
Ett beredskapsminne	Harry Hagelbrant	8
Styrelse o funktionärer		11
KA 4 Förbandsmuseum	Bertil Lindberg	12
Nordiska Kamratföreningsmötet	Georg Gustafsson	18
In memoriam		20

Ordförandes spalt

Vid jubileum tänker många tillbaka. Hur var det förr? Ibland finns anledning att reflektera ytterligare tillbaka, inte bara begränsat till de 50 år, som Kamratföreningen representerar. Ett halvt sekel är inte särskilt lång tid i historiskt perspektiv. Viktiga händelser i historien har betydelse för vad som har hänt de senaste 50 åren och kommer att ha betydelse för framtiden.

Låt mig ge ett exempel. Låt mig göra en och annan reflektion kring slutet av den svenska stormaktstiden. Sverige hade erövrat stora delar av strandstaterna kring Östersjön. Finland, Baltikum och delar av polska och nordtyska östersjöstaterna fanns under svensk överhöghet. Från Danmark och Norge hade Sverige erövrat Blekinge, Skåne, Halland och Bohuslän.

I slutet av stormaktstiden förlorade vi överhögheten över Östersjön men behöll våra positioner västerut. Det senare berodde på två händelser, Magnus Stenbocks framgångsrika fälttåg i Skåne vilket slutade med slaget vid Helsingborg 1710 och slaget vid Nya Älvsborg 1719 då Tordenskjölds försök att ta Göteborg kunde avvisas.

Magnus Stenbocks seger innebar att Sverige behöll överhögheten över Skåne och därmed även Halland. Tordenskjölds misslyckade försök att ta Göteborg innebar att Sverige kunde bibehålla överhögheten över vår viktigaste utfallsport mot väster och på sikt behålla Bohuslän.

Det framgångsrika försvaret av Nya Älvsborg hade fundamental betydelse för svensk utveckling under 1700-talet. Handelsvägarna västerut var öppna. Ostindiska kompaniet med säte i Göteborg kunde hämta lasten i Indien och Kina,

Taster vars värde ibland för ett enda skepp uppgick till belopp lika med halva dåvarande svenska bruttonationalprodukten.

Provet av Nya Älvsborgs försvarsförmåga på sommaren 1719 motiverade tveklöst uppoffringar och kostnader som fästningen hade belastat svenska kronan med sedan fästningen stod färdig 1660.

Principen var den fasta försvarsanläggningen till skydd av våra viktigaste infallsportar, hamnarna, fanns med när kustartilleriet föddes som eget vapenslag 1902 eller omvänt - betydelsen var så stor att det var nödvändigt att skapa ett särskilt vapenslag, KA.

Älvsborgs fästning eller Oscar II fort bidrog till skydd av Göteborg under första världskriget och inledningsvis även under andra världskriget innan utflyttningen längre ut i skärgården genomfördes. Våra fasta anläggningar i skärgården idag löser i princip samma uppgifter som Nya Älvsborg gjorde 1719.

Liksom Magnus Stenbock kunde samla den svenska hären, förflytta den runt fienden och slå angriparen, måste det i krigföringen finnas en rörlig komponent. Rörligheten måste även finnas inbyggd i våra taktiska skärgårdsförband. Inom KA håller vi nu på med att ta fram en slagkraftig rörlig komponent, amfibieförbanden. De nya förbanden tillgodoser ett väsentligt behov i avvärjningsstriden i skärgårdsterräng. Förbanden består både av en rörlig komponent för sjöfrontsstrid, robotar och minor, och en anfallskomponent, kustjägarkompanier.

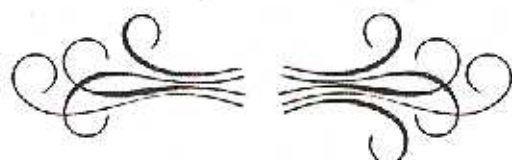
Tanken är att de nya förbanden även skall finnas i Väst-sverige. Vi har därmed att se fram emot en stimulerande uppgift att producera nya moderna KA-stridskrafter för försvaret av Västkusten.

Nyproduktion av krigsförband kostar pengar. Det är därför nödvändigt att spara pengar inom fredsorganisationen. Vår nya organisation MKV/KA 4 är ett led i denna besparings-

process. Trots minskning av resurser anser jag att vi har åstadkommit en effektiv fredsorganisation, som utgör mönster för motsvarande organisationsstrukturer i Sverige i övrigt.

Genom framsynthet, fantasi och övertygelse om betydelsen av effektiva krigsförband är vi på väg att få en bra fredsorganisation med goda förhoppningar om stabilitet i framtiden.

Med denna framtidstro finns förutsättningar för Kamratföreningen att även kunna fira 100-årsjubileum.

Redaktionens adress och tel:

MKV/KA 4
Box 5155
421 05 V Frölunda

Tel: 692000 vx

Redaktör o ansv utgivare:
Rolf Brix

Utskrift: Lisa Björk

KAMRATFÖRENINGEN

KALLAR

DIG

Kustartilleriets Kamratförening i Göteborg inbjuder härmed samtliga, som är eller har varit anställda vid Kustartilleriet eller har fullgjort sin värnplikt vid Kustartilleriet, till medlemskap i föreningen.

Anmälan om inträde kan ske direkt till sekreteraren eller skattmästaren, men kan också ske genom insättande av årsavgiften kr 25:- på postgiro 4 50 49-4. Om Du gör Din anmälan om inträde per postgiro, skriv fullständigt namn, titel, adress, födelseår och -dag på talongen.

Föreningsnålen och klubbmärket

Föreningsnålen bör varje medlem ha fästad på sitt rock-uppslag. Den är ett tecken på att Du tillhör en militär förening, där inga gradskillnader finns, en förening för det goda kamratskapet. Nålen kostar kr 15:- samt porto kr 2:10.

Klubbmärket att användas som ficklocksmärke på blazer mm har rönt stor uppskattning. Märket kostar kr 25:- samt porto 2:10.

Beställningar och inbetalningar kan göras direkt till skattmästaren eller på postgiro 450 49-4. Skilj därvid noggrant på de olika posterna, t ex medlemsavgift, föreningsnål eller klubbmärke.

FÖRENINGSAKTUELLT

50-års jubileum med årsmöte

Härmed inbjudes föreningens medlemmar tillsammans med make/
maka/sambo till vårt jubileum med årsmöte lördagen 31/5.

Program

- 1130 Avfärd från KA 4 hamn. Buss möter vid spårvägen
15 minuter/man. Parkeringsplats för egna bilar
finns vid KA 4 hamn.
- 1215 Korum i Känsöparken. Därefter musik och kaffe.
- 1300- Årsmöte i byggnad 3
1345
- 1300- UKA 4 uppvisning i bättjänst med möjlighet till
1530 båtutur.
- 1400 "Känsörundan" med guide
- 1530 Middag
- 1730 Återfärd
Buss till spårvagnen

VÄLKOMNA!

Anmälan senast den 21 maj per tfn 692181 eller 62.
Anmälan kan också göras på blankett som finns i denna
tidning.

Nedanstående blir i år vetera-
raner, dvs 20-årigt medlemskap.
Vi gratulera!

Sture Dellheden

Arne Hjulström

Bertil Lindberg

Owe Persson

Hegardt Pettersson

Birger Rundahl

Annart Svensson

Bengt Sänne

Veterannålen utdelas på
årsmötet

Nya medlemmar

Ulf Almljung

Thorild Gustavsson

Eva Hugosson

Carl-Gustav Hogedahl

Ann-Charlotte Lotzke

Jan Olsson

Thorbjörn Ottoson

Torsten Nero

Birgit Samuelsson

Bengt Silander

Harry Sundberg

Klas Sörqvist

Ulf Tiborn

Hans-Erik Tholander

VÄLKOMNA!

Ett BEREDSKAPSMINNE av

Harry Hagelbrant

Jag vill berätta en liten episod från beredskapstiden, kanske mest för att belysa hur ansvarsförhållandena kunde se ut under den tid då "Sveriges beredskap vad god".

Det var en vacker morgon i juni 1942. Jag tjänstgjorde som chef på signalstationen på Kungsholms fort. Den viktigaste uppgiften bestod i att rapportera in- och utpassering av fartyg till och från Karlskrona. För inpasserande fartyg gällde att de skulle visiteras av en militärpatrull och - vad gällde utländska (läs tyska) - fartyg - eskorteras in till hamnen. För detta ändamål fanns en motorslup med tillhörande visiterpatrull disponibel vid Kungsholmen. De flesta fartygen var medvetna om bestämmelserna och inväntade snällt visiterbåten på behörigt avstånd utanför Kungsholmen. Men några, i synnerhet s k motorseglare, gillade inte denna väntetid utan tuffade friskt på. I det läget åvilade det signalstationen att medelst signalen WZ, "stoppa omedelbart" göra skepparen uppmärksam på att han gick för långt.

Tjänstgöringen på signalstationen var i regel föga ansträngande, trafiken var ju liten under dessa krigsdagar. Personalen utgjordes förutom chefen av en värnpliktig utkikspost, som varskodde när fartyg närmade sig. Man hade som regel ganska tråkigt, särskilt på nätterna (vi var bara två bemanningar). Man kunde läsa böcker eller Hermodskurser. Eller skriva långa brev till flickvännen (sedermera fru Hagelbrant). Brevpapper fanns det gott om - rapportbokens blad dög utmärkt.

Nåväl, den här vackra junimorgonen, klockan var väl c:a 5, skulle postavlösning ske. Den pågående posten skulle naturligtvis själv komma upp och avlösa, men då han dröjde sände jag ner min beväring för att se om han hade vaknat. Det hade han, men ansåg att han borde äta frukost först.

Den avgående posten tyckte att när han ändå var nere kunde även han lämpligen intaga sin frukost. Följaktligen blev jag ensam på stationen. I detta läge upptäckte jag att en "motorseglare" var på väg in mot inloppet. Då han inte tycktes sakta farten, hissade jag WZ på signalmasten. Spänd väntan. Skutan fortsatte. Antingen hade skepparen ingen signalbok ombord, eller också struntade han i vilket. Vad skulle då göras? Jo, enligt instruktionen skulle två varningsskott med lös ammunition avfyras. Till den ändan fanns en 57 mm-kanon modell 1800-kallt uppställd en bit från stationen. Dvs jag var knappt medveten om dess existens, övertäckt som den var av ett kapell. Kanonen hade jag endast sett på avstånd. då några artillerister hade haft exercis med den. Självt var jag utbildad till signalist. Näväl, instruktioner är till för att följas, varför jag dök ned i durken på stationen och försåg mig med två lösa skott, slet av kapellet och ställdes inför det första problemet. Hur f-n laddar man en sån här pjäs? Jag ryckte i en spak, och se - kanonen öppnade sig! Kvickt in med skottet och igen med dörren (eller vad det heter). Nu skulle det skjutas! Var sitter avtryckaren? På ett gevär sitter den ju på undersidan, men hur jag letade hittade jag ingen. En pedal nere vid marken såg intressant ut. Synd att inte prova. PANG!! Södra Verket på Kungsholmen insveptes i en formidabel rökridå, förmodligen föranledd av ett väl tilltaget lager av armol i eldröret. Nå, nu kunde jag hantera den här sabla pjäsen. Öppna, pillra ut hylsan och in med nästa laddning. PANG igen, nu med betydligt mindre rök. Skutan då? Tro mig eller ej, hon reagerade inte på min våldsamma kanonad, utan pallrade på med god (näja) fart. (Det blåste medvind, så det var kanske inte så lätt att bromsa). Nu säger instruktionen att "prejskott" dvs skarpa skott skall avfyras framför fartyget. Ner i durken igen och upp med två skarpa skott. (Att dom var skarpa såg man på att det satt en tung järnklump i änden). Ny laddning. Jag svängde kanonen så att den pekade en bra bit framför fartyget. Höjdriktning då? Asch, skit samma. Jag stampade till på pedalen, varpå jag upplevde mitt livs chock. Ut från kanonen kom nämligen tomhylsan med en hisklig fart, slog emot en avbärarplåt och damp till marken! Detta var för mig en fullständig överraskning! Jag hade nyss haft *fingrarna på den där plåten, och om jag inte flyttat bort dom hade jag nog inte haft dom kvar.* Nu var jag emellertid varnad och det andra skottet gick bra. Skutan då???

Ja, vid det här laget var hon i höjd med Aspö, fortfarande under fart. Där stoppades hon emellertid av visiterbåten, som nu hade hunnit ut. Jag konstaterade att patrullen gick mbord, och så var saken klar - trodde jag. Inne på stationen ringde telefonen. "Hallå, det är spärrchefen" (Üvlt Bohlin, han hade väckts av kanondundret). "Ni sköt skarpt!? "Ja", överstelöjtnant, det var ett fartyg som inte stoppade på signalen". "Jaså, jaha, nå var hamnade rikoschetterna? vad pratade karln om? Aha, snabbt fattade jag galoppen. "Jo, dom hamnade söder om Aspö, bortåt Aspö sköt någonstans". (Om det hade förekommit några rikoschetter, hade dom förmodligen hamnat en bra bit in på Aspö, men området är lyckligtvis obebott). "Nå, det var ju bra. Klart - slut".

Den här lilla episoden är väl bara en bland många, som visar hur föga allvarligt man tog på utbildning och kompetens, när det gälode viktiga befattningar. Om situationen hade resulterat i en olycka i någon form, torde ansvarsfrågan aldrig ha blivit utredd. Skyddsombud och sådant uppfanns betydligt senare.

KA KAMRATFÖRENING I GÖTEBORG

Styrelse:

Ordförande	Övt. Svante Kristenson
1.v ordf	Övlt Bengt Sänne
2.v ordf	Kn Gustav Lundberg
Sekreterare	Kn Georg Gustafsson
Skattmästare	Kn Helmer Ternegren
Klubbmästare	Ass Marie-Louise Heivall
Ledamot	Kn Allan Andréasson
"-	Kn Sven Einarsson
Suppleant	Ass Birgitta Sandberg
"-	Kn Fridolf Askerstad

Revisorer:

Revisor	Kn Allan Freij
"-	Lt Kaj Ek
Revisorsuppl	Mj Ingvar Torefalk

Tidskrift:

Redaktör o ansv utgivare	Övlt Rolf Brix
Bitr redaktör	Kn Georg Gustafsson
"-	Mj Anders Uppström

Muséikommitté:

Övlt Georg Wockatz
Kn Gustav Lundberg
Kn Gustav Brännerud
Kn Fridolf Askerstad
Kn Sven Einarsson
Kn Bertil Lindberg (museiföreståndare)
Mj Bo Björheden (ordförande)
Prof Henry Wassén (adj konsult)

INVIGNING AV

KA 4 FÖRBANDSMUSEUM

KA 4 Förbandsmuseum

Med åren blir föremål som används i den militära tjänsten på KA 4 gamla och ersätts antingen med nya eller utgår av annan anledning. Vissa äldre föremål har tidigare bedömts så värdefulla att de intagits och registrerats i Statens Sjökrigshistoriska Samlingar.

Dessa gamla föremål, jämte senare tillkomna som bedömts musealt värdefulla, har blivit liggande i förråd eller andra utrymmen. Med tiden ligger de ivägen och löper risk att säljas eller förstöras. Dessa föremål representerar epoker i KA 4:s historia, som i sitt senare skede härrör sig från beredskapstidens början 1939 och till våra dagar. Men det finns också föremål som minner om tiden från kustartilleriets tillblivelse 1902 och fram till 1939.

Av och till uppkom önskemål om, att föremålen skulle samlas på en plats, där de kunde förvaras och vårdas, samt visas för personal och gäster vid myndigheten. Dessa skulle då få se vilka föremål som under olika tider ingått i försvaret av västkusten och då i synnerhet Göteborg. Det uppstod med andra ord behov av en lokal att förvara föremålen i. Inom Kamratföreningen drev Bo Björheden och Gustav Lundberg denna fråga.

Under 1983 löstes problemet med lokal, när myndigheten upplät barack nr 162 på fortet till museum. Baracken var byggd i beredskapstidens början och stommen var i gott skick. Den behövde dock renoveras. Marinstaben och myndigheten ställde penninnsmedel till förfogande så att olika materialier såsom virke, isoleringsmateriel mm kunde anskaffas. Inom Kamratföreningen bildades en museekommitté. Den bestod till största delen av frivilliga pensionärer och som hade intresse och tid att ägna sig åt arbetet att iordningställa lokalen. Plan för hur denna skulle renoveras uppgjordes och arbetet startade hösten 1983. Baracken delades i fyra ungefär lika stora rum. I tre rum skulle föremål förvaras och ett rum avsågs bli vårdlokal med en mindre del som sammanträdesrum, expedition och toalett.

Utvändigt reparerades barackens väggar och tak och målades. Inuti baracken isolerades, kläddes och målades golv, väggar och tak. Elektrisk värme inleddes. Belysning installerades under hand i lokalerna.

Reparationsarbetet gick raskt undan och i början av 1985 hade arbetet kommit så långt att föremål som var utspridd inom KA 4 kunde flyttas till museet och placerades i de olika rummen. Museekommittén bedömde nu, att iordningställandet av rummen och utplacering av föremålen kommit så långt fram, att den kunde föreslå Kamratföreningens styrelse, att museet skulle kunna invigas i samband med Kamratföreningens årsmöte torsdagen den 30 maj 1985. Styrelsen beslöt enligt kommitténs förslag. Ett program för invigningen uppgjordes, fastställdes samt infördes i KA-Fyren som utkom i slutet av april.

Färdigställande av museet fortsatte. På en bergknalle utanför museet monterades två 57 mm kanoner samt tre minor jämte en flaggstång. En radarstation uppställdes i anslutning till museet. Telefon inkopplades.

I rum nr 1 placerades föremål såsom fotografier, litteratur, dockor med uniformer, sjukvårds- och intendenturföremål.

I rum nr 2 placerades lättare eldledningsinstrument, signal och sambandsföremål.

I rum nr 3 placerades tyngre eldlednings-, dykeri-, min- och fartygsföremål.

Till vårdlokalen fick vi en hel del snickeriverktyg från Fort. Några lättare maskiner såsom borr- och slipmaskiner inköptes. I lokalen placerades arbetsbänkar som vi erhållit från nedlagda instruktörsskolan.

Torsdagen den 30 maj 1985 startade med vackert väder. Samling kl 1500 vid KA 4 vakt för särskilt inbjudna och medlemmar i KA 4 Kamratförening varefter skedde busstransport till Forthamnen.

Regionmusiken i Uddevalla spelade under samlingen.

Kl 1530 startade en särskild ceremoni vid Götiska batteriet. Fil Dr Nils Dahlbeck avtäckte där Götiska Förbundets Minnesmärke. Därefter skedde samling utanför museelokalerna. Under tiden spelade regionmusiken.

På ömse sidor om emblemet voro fanförare med KA 4:s och Kamratföreningens fanor uppställda.

De särskilt inbjudna gästerna, medlemmarna i Kamratföreningen och övriga besökare hälsades välkomna av CMKV/KA 4 och tillika ordförande i Kamratföreningen översten 1.gr Svante Kristenson. Han erinrade om museets tillkomst och förklarade till sist detta invigt genom att klippa av ett blågult band spänt över emblemet.

Därefter hissades flaggan på kullen och salut sköts med Götiska batteriet. Göta Artilleriregementets (A2) Kamratförening skänkte en platta med truppslagstecken för artilleriet genom sin ordförande Sven Bobäck. Göteborgs Befälsutbildningsförbund skänkte en hyllningsadress genom sin ordförande Roland Kjellberg. Hugo Schöllin skänkte en kultång.

Besökarna inbjöds därefter att bese föremålen i museet under ett par timmar varunder också bjöds på förfriskningar. En del äldre medlemmar i Kamratföreningen med generallöjtnant Henrik Lange i spetsen, besåg de olika föremålen och fotografierna, där en och annan kände igen både sig själva och de olika föremål som vederbörande kommit i kontakt med under sin tjänstgöring vid KA 4. Löjtnant Jimmie Dellbing hade en uppskattad visning av äldre uniformer samt uppvisning i exercis från äldre tider.

Kl 1730 var invigningen och visningen slut och gästerna förflyttade sig till KA 4 matsal för årsmötesförhandlingar i Kamratföreningen.

Under eftersommaren, hösten och vintern 1985-86 har arbetet vid museet bestått i att ordna med vattenfrågan. En slamtank har grävts ner utanför norra gaveln och ledningar lagts ut.

Ett särskilt rum i vårdlokalen har iordningställt för VC och tvättställ. Dessa arbeten är nu färdiga. Samtliga föremål håller på att förtecknas.

Under tiden september 1983 till och med februari 1986 har det nedlagts c:a 6000 arbetstimmar för att få museet i nuvarande skick.

Kommande arbeten består i att mottaga och renovera en barack som vi hoppas få och som står intill museet. Denna barack var markententeri under beredskapstiden och är i gott skick. Den behövs för att förvara föremål, emballage mm i. Den barack som nu står utefter vägen avses rivas. Vidare skall vissa tyngre artilleripjäser och fordon tillföras museet och beredas plats om möjligt i anslutning till detta. Planläggning av dessa arbeten pågår.

Till museet har enskilda personer skänkt olika föremål och museekommittén får tacka för vänligheten att överlåta dem till museet för att där förvaras och visas.

Museekommittén vädjar om fler bidrag från medlemmar i Kamratföreningen och andra som i sin ägo har föremål, fotografier, litteratur mm som minner om KA 4. Det är på så sätt som museet med tiden får ett rikhaltigt urval av föremål.

Museet är öppet för besökare varje onsdag mellan kl 1000-1300 då personal är på plats för att visa detta.

Fram till den 31 dec 1985 har museet haft c:a 200 besökare

Det XX Nordiska Militära Kamratföreningsmötet på Oskar-Fredriksborg 1985.

Av rubrikens längd kan man kanske få en uppfattning om storleken av detta arrangemang. 230 deltagare från Danmark, Finland, Norge och Sverige träffades under totalt fyra dagar med till- och frånresa inräknat. Undertecknad deltog som föreningens representant och skall här kort redogöra för mötet.

Torsdagen den 13 juni hämtades vi med bussar i Stockholm för transport till KA 1 där programmet startade upp med transport till Kastellet där invigningsceremonin hölls med salut och hälsningstal av bland andra C SK, Överste Lars Hansson. Ceremonin avslutades med korum.

Museet visades därefter med den icke helt okände "Mulle"-Carlsson-Ljungberg som skicklig ciceron. Visningen uppskattades av deltagarna på ett sätt som borde glatt eld-själens "mulle". Efter visningen åter till KA 1 där middag intogs i militärrestaurangen, varefter information gavs om mötesdagarna.

Informationen följdes av underhållning med bl a trollerikonster från den skämtsamma sidan av Jonny Lonn. Även detta uppskattat. Resten av kvällen bedrevs med samkväm på mässarna.

Fredagen var utflyktsdag med båtturer genom Stockholms skärgård (i bräckt vatten) med besök på Korsö där kustjägarna hade uppvisning.

På kvällen samkväm på mässarna i likhet med torsdagen.

Lördagen var det marscherandets dag i regnets tecken.

Marschen gick genom och runt Vaxholm till Vaxö läger där Vaxholms kommun var värdar och det bjöds på tal, Vaxholms strömming, bröd och öl samt regn.

Återmarsch; återfärd till "Borgen" där KA 1 visade upp sig i samband med regementets dag. Många deltagare hade strömmat till varför det blev många besökare till fältköket.

Före högtidsmiddagen höll CM ett föredrag i "Borgens" biograf om säkerhetspolitik.

Högtidsmiddagen var en välarrangerad tillställning med många inbjudna gäster, bl a ÖB, CM, CM:s stabschef och representanter för civila myndigheter.

Såväl mat som underhållning var av hög klass. "Bagarn" Henning, legendarisk festarrangör, hade plockat fram nya förmågor som välkända artister. Ulla Sallert var den som satte extra piff på tillställningen.

Särskilt trevligt var att se gamla KA 2:are vilka satt ihop en orkester och spelade gamla arrangemang i gamla uniformer med personalchefen, överstelöjtnant Melin i spetsen. Verkligen uppskattat.

När får vi se personalkontorets chef leda vår underhållningsorkester??

Söndag var avslutningsdag med avlämningar, tal och musik.

Kl 1000 kunde vi börja återfärden.

Vapenbröderna och KA 1 genomförde arrangemangen på ett föredömligt sätt vilket alla intygade.

 org Gustafsson

I N M E M O R I A M

Följande dödsfall har
kommit till styrelsens
kännedom under 85/86:

· Fritz Persson

V I L A I F R I D !

